

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVİRİMİÇİ ORTAMDA EŞ-ZAMANLI VE EŞ-ZAMANSIZ İLETİŞİM PROFİLLERİ

PRIMARY SCHOOL STUDENTS SYNCHRONOUS AND ASYNCHRONOUS COMMUNICATION
PROFILES ON ONLINE ENVIRONMENT

Arş. Gör. Serhat Bahadır KERT

*Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
Anabilim Dalı
Türkiye
sbkert@yildiz.edu.tr*

Asiye KERT

*Güngören Anadolu Teknik
Teknik Lise ve
Endüstri Meslek Lisesi
Türkiye
esiye@hotmail.com*

Öz

Toplumsal yaşamdaki bilgi akışı, teknolojik gelişimin beraberinde, her geçen gün artmaktadır. Bu artış olumlu yönde etkileyen nedenlerin başında, bireylerin iletişim biçimlerindeki değişim gelmektedir (TUBİTAK, 2001) Günümüzde çevrimiçi ortam üzerinden eş-zamanlı ya da eş-zamansız iletişim kuran kullanıcıların sayısında artış görülmektedir. Bu artışın beraberinde iletişim biçimlerindeki değişim, geleceğin öğrenme ortamlarına ilişkin varsayımların ortaya konulabilmesi için incelenmesi gereken alanlar olarak düşünülmektedir. Yapılan çalışmada ilköğretim öğrencilerinin elektronik ortamlardaki iletişim profilleri incelenmiş ve gelecekte, bu alanda yapılabilecek araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Eş-zamanlı iletişim, eş-zamansız iletişim, iletişim profilleri,

Abstract

Data transfer in social life increases along with technological development, gradually in time. The main reason that effecting this development positively is evolution in individual communication styles (Tubitak, 2001). Nowadays users that communicate by synchronous or asynchronous at online environment are increasing. It is thought that this increment along with the evolution in individual communication styles must be studied for producing new hypothesis about future learning environments. In this study communication profiles of primary school students have been examined and suggested for future researches.

Keywords: Synchronous communication, asynchronous communication, communication profiles.

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze iletişim biçimlerindeki değişim, bireylerin yaşam biçimlerini de büyük oranda etkilemekte ve farklılaşmaktadır. Zaman içerisinde iletişim biçimleri büyük gelişmeler kaydetmiş, yakın çevreyle iletişimin yanında, dünyanın bir diğer ucundaki insanlarla da iletişim, hızlı teknolojik gelişimle olanaklı hâle gelmiştir (Duman, Dede ve Eryürekli, 2003). Bu gelişimin temel nedeni, bilişim teknolojilerinde meydana gelen internet gibi çok hızlı gelişmelerdir. İnternet, günümüzün çok popüler bir kavramdır (İşman ve ESKİCUMALI, 2001). Birçok bilgisayar sistemini TCP/IP protokolüyle birbirine bağlayan ve gittikçe büyüyen küresel bir iletişim ağıdır (Wingate, 2001). Teknolojinin öğrenme ortamlarında kullanımın yaygınlaşmasıyla birlikte, teknoloji destekli öğrenme süreçlerinde ve

özellikle uzaktan eğitim uygulamalarında da iletişim biçimlerinin gelişimi hız kazanmıştır. Farklı bölgelerdeki ve ülkelerdeki öğrenciler arasında, çevrimiçi ortam üzerinden kurulan iletişim, bilgi paylaşımını beraberinde getirmekte ve teknoloji ile birlikte gelen asosyalleşmeyi de ortadan kaldıracak sosyal topluluklar oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Dixon ve Pelliccione, 2004). İnternet temelli öğrenme ortamlarında iletişim boyutu üzerinde önemle durulduğu görülmektedir. Demirli (2002), internet temelli öğrenme öğretme sürecini tanımlarken, eğitimi planlayanlar, yönetenler ve uygulayanlar ile öğrenciler arasındaki iletişime vurgu yapmış ve bu iletişimin bilgisayar ağ sistemleriyle sağlandığı bir süreci ifade etmiştir. İnternet, iletişim aracı olarak; elektronik posta, elektronik tartışma grupları, canlı sohbet, internet aktarmalı sohbet gibi uygulamalar ile kullanılmaktadır (Akkoyunlu, 2002). Alan yazında yer alan uygulamalar içerisinde elektronik posta ve sohbet uygulamaları üzerinde durulan bu çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin, uygulamalarla ilgili profilleri incelenmiştir.

2. YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırma İstanbul ili Güngören Ali Fuat Cebesoy İlköğretim Okulunda 2006-2007 öğretim yılı 2. döneminde yapılmıştır. Bilgisayar dersi almakta olan birinci kademe 4. ve 5. sınıflar ile ikinci kademe 6. 7. 8. sınıflardan, her sınıf seviyesinden 70 öğrenci yansız atama yoluyla belirlenerek araştırma grubunu oluşturmuştur.

Ölçme Aracı

İlköğretim öğrencilerinin çevrimiçi ortamda eş-zamanlı ve eş-zamansız iletişim profillerinin belirlenmesi amacıyla üç bölümden oluşan bir veri toplama aracı hazırlanmıştır. Veri toplama aracı sınıf ve cinsiyet verilerini doldurulduğu giriş bölümünden sonra, birinci bölüm, çalışmaya katılan öğrencilerin interneti kullanma alışkanlıklarını belirlemeye yönelik 3 sorudan, ikinci bölüm eş-zamanlı iletişim profillerini belirlemeye yönelik 9 sorudan, üçüncü bölüm eş zamansız iletişim profillerini belirlemeye yönelik 5 sorudan oluşmaktadır.

İşlem

Uygulama verileri İstanbul ili Güngören Ali Fuat Cebesoy İlköğretim Okulunda 2006–2007 öğretim yılında birinci kademe 4. ve 5. sınıflar ile ikinci kademedeki öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından her sınıf seviyesinde eşit sayıda rasgele seçilen 350 öğrenciye ölçme

araçlarının uygulanması sonucu elde edilmiştir. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak ilköğretim öğrencilerinin çevrimiçi ortamda eş-zamanlı ve eş-zamansız iletişim profillerinin belirlenmesi için veri toplama aracıyla elde edilen görüşlerin frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

3. BULGULAR

Katılımcılara yöneltilen sorular, internete bağlanma durumları ve çevrimiçi ortamda sohbet programlarını kullanma profilleri olarak bölümlenmiştir. İnternete bağlanma durumları ile ilgili olarak bağlanma ortamları sorgulanmış, elde edilen veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların İnternete Bağlanma Ortamlarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Evden		Okuldan		İnternet Kafeden		Diğer	
		f	%	F	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	37	53%	24	34%	6	9%	3	4%
5. sınıf	70	42	60%	24	34%	3	4%	1	1%
6. sınıf	70	50	71%	11	16%	6	9%	3	4%
7. sınıf	70	28	40%	33	47%	5	7%	4	6%
8. sınıf	70	38	54%	13	19%	15	21%	4	6%
TOPLAM	350	195	56%	105	30%	35	10%	15	4%

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %56’sının sıklıkla evden internete bağlandığı görülmektedir. Sınıf seviyelerine göre en fazla %71 ile 6. sınıf öğrencileri, en az %40 ile 7.sınıf öğrencileri internete evden bağlanmaktadır. Okuldan internete bağlanma oranı ise %30’dur. İnternet kafeden internete bağlanma oranı %21 ile 8. sınıf öğrencilerinde en çok görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilere İnternet kullanım sıklıkları haftalık saat olarak sorulmuş ve elde edilen verilerin frekans ve yüzde değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2’ de araştırmaya katılan öğrencilerin %48’ inin haftada 0-2 saat arası internete bağlandıkları görülmektedir. Sınıflar seviyesinde haftada 8 saatten fazla internete bağlanma oranı en fazla %24 ile 8. sınıf öğrencilerinde görülmektedir. 4. sınıf, 5. sınıf ve 7.sınıf öğrencileri %56-%57 ile sınıflar seviyesinde haftalık saat olarak en az internete bağlanan öğrencilerdir.

Tablo 2. Katılımcıların İnternet Kullanım Sıklıklarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	0-2 saat		2- 4 saat		4- 6 saat		6- 8 saat		8 Saatten fazla	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	40	57%	14	20%	8	11%	5	7%	3	4%
5. sınıf	70	39	56%	19	27%	2	3%	5	7%	5	7%
6. sınıf	70	27	39%	18	26%	13	19%	5	7%	7	10%
7. sınıf	70	39	56%	15	21%	4	6%	3	4%	9	13%
8. sınıf	70	23	33%	18	26%	10	14%	2	3%	17	24%
TOPLAM	350	168	48%	84	24%	37	11%	20	6%	41	12%

Araştırmaya katılan ilköğretim öğrencilerinin internet kullanım amaçları sorgulanmış, elde edilen verilerin frekans ve yüzdeleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçlarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Derslerime yardımcı olarak		Oyun oynamak için		Müzik indirmek için		İletişim kurmak için		Diğer	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	41	59%	15	21%	1	1%	7	10%	6	9%
5. sınıf	70	43	61%	11	16%	1	1%	9	13%	6	9%
6. sınıf	70	37	53%	13	19%	2	3%	14	20%	4	6%
7. sınıf	70	38	54%	12	17%	1	1%	17	24%	2	3%
8. sınıf	70	31	44%	10	14%	7	10%	18	26%	4	6%
TOPLAM	350	190	54%	61	17%	12	3%	65	19%	22	6%

Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %54’ü interneti en çok derslerine yardımcı olarak kullandıklarını belirtmektedir. Araştırmanın konusu olan ilköğretim öğrencilerinin eş-zamanlı ve eş-zamansız iletişim becerileri ile ilgili “interneti en çok iletişim kurmak için kullanırım” seçeneği %19 oranında seçilmiştir. İnterneti en çok iletişim kurmak için kullanma oranı %26 oranı ile 8. sınıf öğrencilerinde görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sohbet konusunda hazır bulunuşluklarını belirlemek amacı ile internette yaygın olarak kullanılan “chat yapmak” deyiminin anlamını bilip bilmedikleri sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Sohbet Konusunda Hazır Bulunuşluklarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Evet		Hayır	
		f	%	f	%
4. sınıf	70	34	49%	36	51%
5. sınıf	70	21	30%	49	70%
6. sınıf	70	47	67%	23	33%
7. sınıf	70	46	66%	24	34%
8. sınıf	70	50	71%	20	29%
TOPLAM	350	198	57%	152	43%

Tablo 4’de de görüldüğü gibi öğrencilerin %57’si chat yapmak deyiminin anlamını doğru olarak bilmektedir. Sınıf seviyesine göre %30 oranı ile en az 4. sınıf öğrencileri, %71 oranı ile en çok 8. sınıf öğrencileri “chat yapmak“ deyiminin anlamını doğru olarak bilmektedir. 5. sınıf öğrencileri %70 oranı ile “chat yapmak” deyiminin anlamını bilmemektedir. Araştırmaya katılan ve interneti büyük oranda sohbet etmek amacı ile kullandığını ifade eden katılımcılara internette en çok kimlerle sohbet ettikleri sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 5’te gösterilmiştir. İnterneti sohbet etmek amacı ile kullanmadığını belirten ilköğretim öğrencilerinin eş-zamanlı iletişim becerilerini belirlemeye yönelik diğer sorulara cevap vermeleri istenmemiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Çevrimiçi Ortamda Sohbet Ettikleri Kişilere İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Ailemle		Arkadaşlarımla		Akrabalarımla		İnternet yolu ile tanıştığım arkadaşlarımla		Cevapsız	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	3	4%	45	64%	14	20%	0	0%	8	11%
5. sınıf	70	15	21%	38	54%	11	16%	0	0%	6	9%
6. sınıf	70	7	10%	53	76%	6	9%	2	3%	2	3%
7. sınıf	70	5	7%	57	81%	4	6%	2	3%	2	3%
8. sınıf	70	4	6%	62	89%	4	6%	0	0%	0	0%
TOPLAM	350	34	10%	255	73%	39	11%	4	1%	18	5%

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %73' ünün internette en çok arkadaşları ile konuştukları ve %89 oranı ile 8.sınıf öğrencilerinin internet yolu ile arkadaşlarıyla sohbet etme oranlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilere çevrimiçi ortamda sohbet yolu ile yeni kişilerle tanışıp tanışmadıkları sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Çevrimiçi Ortamda Sohbet Yolu İle Tanıştıkları Yeni Kişilere İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Evet		Hayır		Cevapsız	
		f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	15	21%	47	67%	8	11%
5. sınıf	70	16	23%	48	69%	6	9%
6. sınıf	70	21	30%	47	67%	2	3%
7. sınıf	70	28	40%	40	57%	2	3%
8. sınıf	70	40	57%	30	43%	0	0%
TOPLAM	350	120	34%	212	61%	18	5%

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğrencilerin %34' ü internette sohbet yolu ile yeni kişilerle tanıştıklarını, %61' i internette sohbet yolu ile yeni kişilerle tanışmadıklarını belirtmektedir. Öğrencilerin %5' i bir önceki soruda internette sohbet etmediklerinin belirttikleri için bu soruya cevap vermemiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilere çevrimiçi ortamda sohbet yolu ile yeni tanıştıkları kişilerin dürüstlüklerine inanıp inanmadıkları sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Çevrimiçi Ortamda Sohbet Ettikleri Kişilerin Dürüstlüğüne Olan İnançlarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Evet		Hayır		Kısmen		Cevapsız	
		f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	7	10%	42	60%	13	19%	8	11%
5. sınıf	70	10	14%	32	46%	22	31%	6	9%
6. sınıf	70	7	10%	41	59%	20	29%	2	3%
7. sınıf	70	8	11%	44	63%	16	23%	2	3%
8. sınıf	70	9	13%	43	61%	18	26%	0	0%
TOPLAM	350	41	12%	202	58%	89	25%	18	5%

Öğrencilerin %58'i Tablo 7'de de görüldüğü gibi internette sohbet yolu ile tanıştıkları kişilerin dürüstlüklerine inanmadıklarını belirtmektedir. “Kısmen” ve “Cevapsız” yanıtlarını veren öğrenciler de dikkate alınırsa, öğrencilerin sadece %12'si internette sohbet ettikleri kişilerin dürüstlüğüne inanmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilere internette sohbet ettikleri zaman dürüst davranıp davranmadıkları sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Çevrimiçi Ortamda Sohbet Sırasında Kendi Dürüstlüklerine İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Evet		Hayır		Kısmen		Cevapsız	
		f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	28	40%	17	24%	17	24%	8	11%
5. sınıf	70	19	27%	27	39%	18	26%	6	9%
6. sınıf	70	19	27%	34	49%	15	21%	2	3%
7. sınıf	70	30	43%	17	24%	21	30%	2	3%
8. sınıf	70	23	33%	28	40%	19	27%	0	0%
TOPLAM	350	119	34%	123	35%	90	26%	18	5%

Tablo 8'de de görüldüğü gibi öğrencilerin %35'i, internette sohbet ederken yeni tanıştıkları kişilere karşı dürüst davranmadıklarını belirtmektedir. Öğrencilerin %34'ü sohbet ederken dürüst davrandıklarını belirtmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin internette sohbet ederken yeni tanıştıkları kişilere karşı dürüst davranmadıklarını belirten öğrencilerin, internette sohbet ederken kendilerine ait doğru olarak tanıtmadıkları özelliklerin ne olduğunu belirlemeye yönelik bir soru sorulmuştur. Soru üzerinde farklı özellikler listelenerek, katılımcılara, birden fazla özelliği seçebilecekleri belirtilmiştir. Elde edilen veriler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Doğru Tanıtmadıkları Özelliklerine İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Cinsiyet		Yaş		Meslek		Şehir		Dış Görünüş	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	20	29%	28	40%	19	27%	15	21%	26	37%
5. sınıf	70	32	46%	34	49%	14	20%	24	34%	19	27%
6. sınıf	70	15	21%	25	36%	13	19%	16	23%	16	23%
7. sınıf	70	9	13%	34	49%	9	13%	6	9%	17	24%
8. sınıf	70	10	14%	36	51%	3	4%	8	11%	12	17%
TOPLAM	350	86	25%	157	45%	58	17%	39	11%	45	13%

Tablo 9’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenciler, en çok %45 oranında yaşları konusunda dürüst davranmamaktadır. Bunu %25 ile cinsiyet özelliği izlemektedir. 5. sınıf öğrencilerinin %46’sı internette sohbet ederken cinsiyetlerini doğru olarak söylemediklerini ifade etmektedir. Yaşları konusunda en az dürüst davranan öğrenciler %51 oranı ile 8. sınıf öğrencileridir. Araştırmaya katılan ve çevrimiçi ortamda sohbet ettiklerini belirten öğrencilere sohbet sırasında olumsuz davranışlarla karşılaşmış ve karşılaşmadıkları sorulmuş ve elde edilen veriler tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Sohbet Sırasında Olumsuz Davranışla Karşılaşmalarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Evet		Hayır		Cevapsız	
		f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	12	17%	50	71%	8	11%
5. sınıf	70	16	23%	48	69%	6	9%
6. sınıf	70	18	26%	50	71%	2	3%
7. sınıf	70	12	17%	56	80%	2	3%
8. sınıf	70	18	26%	52	74%	0	0%
TOPLAM	350	76	22%	256	73%	18	5%

Tablo 10’da görüldüğü gibi katılımcıların %73’ü internette sohbet ederken herhangi bir olumsuz davranış ile karşılaşmadıklarını belirtmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin internette sohbet ederken hangi sohbet programlarını tercih ettiklerini belirlemek amacıyla bir soru sorulmuş ve listede verilen sohbet programlarından en çok kullandıklarını işaretlemeleri istenmiştir. Elde edilen veriler Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Öğrencilerin Sohbet Programı Tercihlerine İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Msn Messenger		Yahoo Messenger		ICQ		Google Talk		Cevapsız	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	57	81%	0	0%	0	0%	5	7%	8	11%
5. sınıf	70	47	67%	4	6%	0	0%	13	19%	6	9%
6. sınıf	70	61	87%	1	1%	0	0%	6	9%	2	3%
7. sınıf	70	67	96%	0	0%	0	0%	1	1%	2	3%
8. sınıf	70	64	91%	0	0%	1	1%	5	7%	0	0%
TOPLAM	350	296	85%	5	1%	1	0%	30	9%	18	5%

Tablo 11’de görüldüğü gibi internette sohbet eden öğrencilerin %85’i Msn Messenger programını kullanmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin internette sohbet ederken kullandıkları sohbet programının hangi özelliklerini kullandıklarını belirlemeye yönelik bir soru sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Sohbet Programı Özelliklerini Kullanımlarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Yazışma		Dosya gönderme		Dosya paylaşımı		Alan oluşturma		Çevrimiçi oyun oynama	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	54	77%	10	14%	7	10%	1	1%	16	23%
5. sınıf	70	48	69%	19	27%	12	17%	7	10%	23	33%
6. sınıf	70	63	90%	13	19%	2	3%	2	3%	11	16%
7. sınıf	70	58	83%	8	11%	5	7%	3	4%	6	9%
8. sınıf	70	62	89%	17	24%	6	9%	4	6%	5	7%
TOPLAM	350	285	81%	67	19%	32	9%	17	5%	61	17%

Tablo 12’de de görüldüğü gibi öğrenciler sohbet programlarını en çok yazışmak için kullanmaktadır (%81). Öğrencilerin çevrimiçi oyun oynama, dosya gönderme ve dosya paylaşımı için sohbet programlarını kullanma oranı düşüktür. Sohbet programında çevrimiçi oyun oynama oranı, sınıf düzeyine göre %33 ile en çok 5. sınıflarda görülmektedir. Sohbet programlarının en az kullanılan özelliği, öğrencilerin sanal bir ajanda, web sayfası olarak kullanabilecekleri alan (space) oluşturma özelliğidir (%5). Araştırmaya katılan öğrencilerin eş-zamansız iletişim profillerini belirlemek amacıyla 5 soru sorulmuş ve cevaplar incelenmiştir. Öğrencilere elektronik posta kullanıp kullanmadıkları sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Katılımcıların Elektronik Posta Kullanımlarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Evet		Hayır	
		f	%	f	%
4. sınıf	70	55	79%	15	21%
5. sınıf	70	51	73%	19	27%
6. sınıf	70	58	83%	12	17%
7. sınıf	70	61	87%	9	13%
8. sınıf	70	62	89%	8	11%
TOPLAM	350	287	82%	63	18%

Tablo 13'te de görüldüğü gibi öğrencilerin %82'si elektronik posta kullandıklarını, %18'i elektronik posta kullanmadıklarını belirtmektedir. Sınıf düzeyine göre bakıldığında, sınıf düzeyi arttıkça elektronik posta kullanma oranının da arttığı gözlenmektedir.

Elektronik posta adresi kullanan öğrencilere, elektronik posta adreslerinin kullanıcı adını belirlerken neleri kullandıkları sorulmuştur. Elde edilen veriler Tablo 14'te yer almaktadır.

Tablo 14. Katılımcıların Elektronik Posta Adreslerine İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Gerçek adınız		Takma adınız		En beğendiğiniz sanatçının adı		Tuttuğunuz futbol takımı ile ilgili bilgi	
		f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	46	66%	9	13%	8	11%	8	11%
5. sınıf	70	36	51%	15	21%	5	7%	18	26%
6. sınıf	70	40	57%	16	23%	3	4%	11	16%
7. sınıf	70	42	60%	20	29%	3	4%	5	7%
8. sınıf	70	35	50%	23	33%	5	7%	10	14%
TOPLAM	350	199	57%	83	24%	24	7%	52	15%

Tablo 14'te de görüldüğü gibi %57'si elektronik posta adının kullanıcı adı kısmında gerçek adını %24'ü takma adı, %15'i tuttuğu futbol takımı ile ilgili herhangi bir bilgi, %7'si beğendiği sanatçının adını kullanmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin elektronik posta kullanım amaçlarını belirlemek amacıyla sorulan soruya ilişkin veriler Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15. Katılımcıların Elektronik Posta Kullanım Amaçlarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Yazışma için		Sohbet etmek için		Oyun sitelerine üye olmak için		Dosya alıp göndermek için		Alan (Space) oluşturma	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	37	53%	26	37%	15	21%	9	13%	4	6%
5. sınıf	70	32	46%	31	44%	14	20%	13	19%	5	7%
6. sınıf	70	34	49%	33	47%	12	17%	6	9%	3	4%
7. sınıf	70	37	53%	36	51%	7	10%	5	7%	7	10%
8. sınıf	70	44	63%	26	37%	6	9%	13	19%	15	21%
TOPLAM	350	184	53%	152	43%	54	15%	46	13%	34	10%

Tablo 15'te öğrencilerin elektronik postayı en çok %53 oranı ile yazışmak için kullandığı görülmektedir. Bunu %43 ile elektronik posta servisinin sağladığı sohbet programını kullanabilmek için elektronik posta adresi almak izlemektedir. Oyun sitelerine üye olmak için elektronik posta adresine sahip olma oranının sınıf seviyesi arttıkça azaldığı görülmektedir. Alan (Space) oluşturmak için elektronik posta adresine sahip olma oranı ise sınıf düzeylerine göre en fazla 8. sınıflarda görülmektedir (%21). Araştırmaya katılan öğrencilere elektronik postayı en çok kimlerle iletişim kurak için kullandıkları sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların Elektronik Posta Yolu ile İletişim Kurduğu Kişilere İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Aileniz		Arkadaşlarınız		Akrabalarınız		Diğer (Yazınız)		Cevapsız	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	5	7%	40	57%	9	13%	1	1%	15	21%
5. sınıf	70	10	14%	29	41%	9	13%	3	4%	19	27%
6. sınıf	70	8	11%	42	60%	6	9%	2	3%	12	17%
7. sınıf	70	7	10%	49	70%	3	4%	2	3%	9	13%
8. sınıf	70	6	9%	50	71%	4	6%	2	3%	8	11%
TOPLAM	350	36	10%	210	60%	31	9%	10	3%	63	18%

Tablo 16'da, araştırmaya katılan öğrencilerin %60'ının elektronik postayı en çok arkadaşları ile iletişim kurmak için kullandıklarını belirttikleri görülmektedir. Bunu %10 oranı ile "Aile", %9 oranı ile "Akrabalar" izlemektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin elektronik posta kullanma sıklıklarını belirlemek amacı ile elektronik posta adreslerini hangi sıklıkta kontrol ettikleri sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Katılımcıların Elektronik Posta Kullanım Sıklıklarına İlişkin Dağılım

Sınıf	N	Her gün		Haftada 2 kere		Haftada 1 kere		Haftada 1 kereden az		Cevapsız	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4. sınıf	70	17	24%	22	31%	4	6%	12	17%	15	21%
5. sınıf	70	19	27%	19	27%	4	6%	9	13%	19	27%
6. sınıf	70	10	14%	24	34%	14	20%	10	14%	12	17%
7. sınıf	70	24	34%	18	26%	13	19%	6	9%	9	13%
8. sınıf	70	20	29%	13	19%	21	30%	8	11%	8	11%
TOPLAM	350	90	26%	96	27%	56	16%	45	13%	63	18%

Tablo 17’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin 27’si haftada iki kere, %26’sı her gün elektronik postalarını kontrol ettiklerini belirtmektedir. Haftada bir kereden az kontrol edenlerin oranı %13’tür. Araştırmaya katılan öğrencilerin %18’i elektronik posta adresleri olmadığından dolayı bu soruya cevap vermemiştir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgular değerlendirildiğine, incelenen yaş grubundaki öğrencilerin internete bağlanma durumları, çevrimiçi ortamda iletişim kurma profilleri, ve çevrimiçi ortamda iletişim tercihlerine ilişkin farklı çıkarımlarda bulunmak olası görülmektedir. Alanyazında bireylerin sanal sohbete yönelme nedenlerinden en önemlisinin, “iletişim kurma ihtiyacı” olduğu ileri sürülmekte, başkalarının bakış açısı ve düşüncelerini öğrenme duygusunun da, kullanıcılara yeni bir heyecan yakalama fırsatı sunduğu ifade edilmektedir (Yıldız ve Bölükbaş, 2003) . Sonuçlar değerlendirilirken özellikle bu saptama dikkate alınmalıdır. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda internete bağlanma ortamları olarak ev ve okuldan internete bağlanma tercihlerinin oldukça yüksek olması bu yaş grubunun günlük yaşantıları içerisinde internet bağlantısına kolay erişebileceği ortamlara büyük oranda sahip olduklarının göstergesi olarak düşünülmektedir. Anlamlı farklılık incelenmesi yapılmamış olmakla birlikte, sınıf seviyesi yükseldikçe internete bağlanma sıklığının azalmasının nedeni olarak ders öğretmenlerinin de görüşleri doğrultusunda ilköğretim sonu sınavlarına hazırlanma sürecinin etkisi gösterilebilmektedir. Çevrimiçi ortamda sohbet eden öğrenci sayısındaki yüksek oran öğrenme ortamlarının biçimlendirilmesine yönelik şu sonuçların çıkarılabilmesini sağlamaktadır:

1. Çevrimiçi ortam öğrenme sürecinde öğrencilerle iletişim aracı olarak etkin bir şekilde kullanılabilir.
2. Öğrencilerin çevrimiçi ortamda büyük oranda arkadaşları ile sohbet ettikleri düşünüldüğünde bu iletişim biçiminin işbirliğine dayalı öğrenme ortamlarını destekleyici rolde kullanılabileceği düşünülebilir.
3. Çevrimiçi iletişimin katılımcılar tarafından büyük oranda “yazışma” olarak kabul edilmesi, bu öğrenciler arasındaki yoğun yazışma sürecinin dil bilimi alanında incelenebilecek bir ortam oluşturduğu düşüncesini beraberinde getirmektedir.
4. Katılımcıların cevapları incelendiğinde, çevrimiçi ortamda kurulan iletişim sırasında verilen bilgilere güvenmedikleri ve kendilerinin bir bölümünün de iletişimde dürüst

davranmadıkları görülmektedir. Bu yaş grubundaki öğrencilerin gelecekte aktif bilgisayar kullanıcıları düşünüldüğünde bilgisayar etiğine yönelik eğitimin bu yaş grubundan itibaren verilmesi gerekliliğine inanılmaktadır. 13 yaşın altındaki çocukların MSN Messenger kullanabilmeleri için ebeveynlerinden izin almaları önerilir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan 13 yaşın altındaki çocukların ebeveynlerinden izin almaları gerektiği yasa ile zorunlu hale getirilmiştir (RTUK, 2001).

5. Katılımcıların e-posta adresi sahibi olma ve kullanma durumlarının 4. Sınıf düzeyinden itibaren oldukça yüksek olması proje temelli öğrenme gibi öğrencilerin aktif katılımcılar olduğu çalışmalarda e-posta ortamının veri alışverişi için kullanılabilceğini göstermektedir.

Teknoloji, gelişmekte olan zihni biçimlendirir. Zihin ne kadar gençse, o kadar esnektir (Odabaşı, 2002). Genel olarak çalışmada elde edilen bulgular incelendiğinde, örgün öğrenme sürecine aktif olarak yeni katılan öğrencilerin, çevrimiçi iletişim profillerindeki teknolojiye eğilimli gelişimlerine ait bulgular olarak nitelendirilebilir. Öğrenme ortamlarında yer alan bu yaş grubundaki bireylerin teknolojiye ve yeni iletişim biçimlerine olan ilgileri göz önünde bulundurulduğunda gelecekte yapılabilecek kuramsal çalışmaların nasıl yönlendirilebileceğiyle ilgili katkı sağlayacak verilerin bu çalışma sonucunda elde edildiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, Buket (2002). **Eğitimde internet kullanımı**, Ceren Tanıtım Ltd. ve BİTAV: İstanbul.
- Demirli, Cihad (2002). “İnternet Tabanlı Öğretimin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinde Öğrenci Başarısına Etkisi”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Dixon, K. & Pelliccione, L. (2004). **Reactions to online learning from novice students in two distinct programs**. In R. Atkinson, C. McBeath, D. Jonas-Dwyer & R. Phillips (Eds), *Beyond the comfort zone: Proceedings of the 21st ASCILITE Conference* (pp. 255-262). Perth, 5-8 December.
<http://www.ascilite.org.au/conferences/perth04/procs/dixon.html> (Erişim tarihi: 06.11.2007)
- Duman, Banu, Dede, Zeynep, Eryürekli, Akın. (2003). **Her Şey İletişimle Başlar**.
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi36/duman.htm> (Erişim tarihi: 02.01.2007)

- İşman, Aytekin ve Eskicumalı, Ahmet. (2001). **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme**. Değişim Yayınları, İstanbul.
- Odabaşı, H. Ferhan. (2002). **İnternet ve Çocuk**. İstanbul.
- RTUK, (2008) <http://www.temiz-internet.com/sik-sorulan-sorular/sohbet-programlari.htm> (Erişim Tarihi: 09.05.2008).
- TÜBİTAK, (2001). <http://basin.tubitak.gov.tr/bulten/bilten.htm> (Erişim tarihi: 04.01.2008).
- Wingate, Philippa. (2001). **İnternet, (Çev. Selma İKİZ)**. TÜBİTAK Yayınları, Ankara.
- Yıldız, M. Cengiz, Bölükbaş, Kenan. (2003). "Sanal Sohbet:chat ", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (<http://www.esosder.org>).